

BELEDİYELERDE SULH YETKİSİ

COMPROMISE AUTHORITY OF MUNICIPALITIES

Burç Volkan ZOR*

Özet: “Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermek.” belediyelerin görevleri içinde yer almaktadır. Belediyelerin bu görevi belediye meclisi veya belediye encümeni tarafından yerine getirilir. Belediye uyuşmazlıklarının sulh yoluna gidilmesinde bazı kriterlerin varlığı önem kazanmaktadır. Bunlar uyuşmazlığın varlığı, maddi değer taşıyan bir uyuşmazlık olması ve dava konusu edilmiş olmasıdır. Bu yetkinin belediye organları arasında paylaşılmasında ise uyuşmazlığın maddi değeri esas alınır. Buna göre sulh yetkisi; dava konusu uyuşmazlığın parasal miktarı¹ beş bin TL ve daha az olması durumunda belediye encümenine, fazla olması durumunda belediye meclisine ait olacaktır. Hangi durumların dava konusu şartını sağlayacağı, sulh yetkisinin kapsamının ne olduğu, idari yaptırımların sulh yetkisi kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği ile arabuluculuk ve icra takibinin dava şartını sağlayıp sağlayamayacağı konuları da ayrıca üzerinde durulması gereken konular arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Belediye Meclisi, Belediye Encümeni, Sulh ile Tasfiye, Sulh Yetkisi, Uzlaşma

Abstract: “To decide the liquidation of the dispute subjects other than taxes, pictures and fees by agreement by litigation” is included within the duties of municipalities. This duty of municipalities is fulfilled by the municipal council or municipal board. The existence of some certain criteria regarding compromises of municipal disputes becomes important. For this, there should be a dispute which has material value and this dispute should be brought before the court. While sharing of this authority between the municipal bodies, the material value of the dispute is taken as the basis. Accordingly, the authority to compromise belongs to the municipal board in

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, burcvolkan@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0184-5008, Makalenin Gönderim Tarihi: 27.09.2019, Kabul Tarihi: 27.09.2019

¹ Çalışmanın devamında parasal miktar, 5393 sayılı Kanun madde 83: “Bu Kanun’un 15, 18 ve 34 üncü maddelerinde belirtilen parasal miktarlar, her yıl 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranına göre artırılır” hükmü kapsamında yeniden değerlendirme oranında artırılarak hesaplanacaktır.

cases where the dispute subject is worth five thousand TL or less, otherwise the municipal council is in charge. The issues of which cases will provide the conditions for a law case, what is the scope of the compromise authority, whether administrative sanctions can be evaluated within the scope of the compromise authority, and whether mediation and enforcement proceedings can provide the conditions for a law case are also among the issues that need to be examined.

Keywords: Municipal Council, Municipal Board, Liquidation with Compromise, Compromise Authority, Compromise

GİRİŞ

Belediyelerin sulh yetkisi, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde; *"Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermek"* belediyenin imtiyaz ve yetkileri² arasında sayılmıştır. Aynı Kanun'un 18. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde de; *"Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beş bin YTL'den fazla dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragate karar vermek"* belediye meclisinin görevleri arasında sayılmıştır. Belediye Kanunu'nun 34. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde ise *"Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek"* belediye encümeninin görevleri arasında sayılmıştır. Görüldüğü gibi kanun koyucu belediyenin yetkilerinden olan sulh yetkisini kendi organları arasında paylaştırmıştır. Madde metinleri incelendiğinde belediye meclisinin sulh yetkisini kullanmasında belirli bir miktarın üzerinde olan uyuşmazlıklar için kullanılabileceği özel olarak belirtildiği halde encümene ait olan sulh yetkisinde belirli bir parasal miktar veya bu miktara ait eşik ya da tavan değer belirtilmemiştir. Bunun sonucu olarak encümenin sulh yetkisi kapsamında; konusunun para dışında olan uyuşmazlıklarda da uygulanıp uygulanamayacağı, encümenin yetkisinin eşik ya da tavan değerinin olup olmadığı hususlarında akla soru işaretleri gelebilir. Çalışmanın devamında bu hususlarda ayrıntılı değerlendirme yapılacaktır.

Sulh yetkisi ile ilgili madde metinleri incelendiğinde belediye meclisinin görevlerinde dava konusu uyuşmazlıkların "sulh ile tasfi-

² Ramazan Çağlayan, İdare Hukuku Dersleri, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2017, s. 106; Kemal Gözler, Mahalli İdareler Hukuku, 1. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa 2018, s. 343.

yesine, kabul ve feragate" karar verilebileceği belirtilmişken, belediyenin yetkilerinde ve encümenin görevlerinde "anlaşmayla tasfiyesine" karar verilebileceği hüküm altına alınmıştır. Her üç düzenlemede farklı kelimeler kullanılmış olsa da anlatılmak istenen husus aslında aynıdır. Şöyle ki; Belediye Kanunu'nun taslak metninde belediye meclisinin görevlerinde, sulh yetkisini düzenleyen madde metni diğer maddelerle uyumlu olacak şekilde "anlaşmayla tasfiyesine karar vermek" şeklinde düzenlenmiş iken, meclis genel kurulu görüşmelerinde hukuk terminolojisi ile ifade edilmesini sağlamak maksadıyla "sulh ile tasfiyesine, kabul ve feragate karar vermek" şeklinde değiştirilmiştir. Tasfiye kelimesinin; arıtma, ayıklama, temizleme veya ticari olarak alacaklılara ortada kalan mal varlıklarından payları oranında verilmesi anlamları³ bulunmaktadır. Belediyenin dava konusu uyuşmazlıkları sulh ile tasfiye etmesi ise alacakların veya borçların kamu yararı ve hizmet gerekleri gözetilmek şartıyla kısmen veya tamamen ortadan kaldırılması demektir.

Sulh ise kelime anlamı olarak; tarafların karşılıklı istekleriyle daha önceden var olan ve halen devam eden çekişmenin ortadan kaldırılması veya doğabilecek bir çekişmenin ortaya çıkmasının engellenmesi⁴ demektir. Başka bir deyişle sulh, taraflar arasında meydana gelen uyuşmazlıkların tarafların her birinin bir takım haklarından feragat ederek uyuşmazlık konusunun ortadan kaldırılmasına yönelik irade açıklamasında bulunmaları⁵ şeklinde de tanımlanabilir.

Bu çalışmada özellikle belediyelerde sulh yetkisinin kaynağı, sulh ile tasfiyeye yetkilendirilmiş organlar, bu organların yetkilerinin sınırları, yetkinin kapsamı, belediyenin idari yaptırımlarında sulh yetkisinin kullanılıp kullanılamayacağı, sulh yetkisinin koşulları, arabuluculuk ve icra takibinin dava koşulunu sağlayıp sağlayamayacağı ile belediyelerde sulh yetkisinin diğer ülkelerdeki durumu konuları yargı kararları doğrultusunda değerlendirilecektir.

³ Türk Dil Kurumu Sözlüğü (<http://sozluk.gov.tr/>), E.T: 15.05.2019.

⁴ Ejder Yılmaz, Hukuk Sözlüğü, Yetkin Yayınevi, 6. Baskı, Ankara 2016, s. 632.

⁵ Necip Bilge/Ergun Önen, Medeni Yargılama Hukuku Dersleri, 3. Baskı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları (422), Ankara 1978, s. 614; Aynur Hasoğlu, "İdarenin Sorumluluğu Bağlamında Yargı Dışı Çözüm Yolu Olarak Sulh", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 25, Sayı: 2, Yıl: 2017, s. 79.

I. BELEDİYELERDE SULH YETKİSİNİN KAYNAĞI

Belediyelerde sulh yetkisinin kaynağını belirleyebilmek için öncelikle; idari birimlerin taraf oldukları uyuşmazlıklarda yargı yoluna gitmeden önce sulh yoluna başvurulmasını düzenleyen⁶ “adli uyuşmazlıklarda sulh” ve “idari uyuşmazlıkların sulh yoluyla halli ve vazgeçme yetkileri” maddelerini düzenleme altına alan 659 sayılı “Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname”⁷ mevzuatının belediyeler için uygulanabilir olup olmadığının tespit edilmesi gerekmektedir. Belediyeler de kamu kurumları gibi yargı dışı çözüm yolu olarak 659 sayılı KHK kapsamında sulh yoluna gidebilecekler midir? Ya da belediyenin bir kamu kurumu ile uyuşmazlık yaşaması halinde sulh yoluna gitme yetkisinin kaynağı nereden gelecektir?

659 sayılı KHK’nın 1. maddesi “*Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı; genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idarelerin... uygulama birliğinin sağlanmasına yönelik usul ve esasların belirlenmesidir*” hükmü ile kanunun kapsamı içinde olan kurumları “kamu idareleri” ve “özel bütçeli idareler” olacak şekilde belirlemiştir.⁸ Genel bütçe kapsamındaki idareler (1 sayılı cetvel) ile özel bütçeli idareler (2 sayılı cetvel) 5018 sayılı “Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu” ile belirlenmiştir.⁹ Her iki cetvel de incelendiğinde belediyelerin, genel bütçe kapsamındaki veya özel bütçeli idareler arasında olmadığı tespit edilebilmektedir. Yani belediyelere karşı vatandaşlar tarafından veya kamu idareleri tarafından 659 sayılı KHK kapsamında sulh başvurusunda bulunulamaz ve sulh anlaşması yapılamaz.

Özetle; belediyelerin taraf olduğu uyuşmazlıklarda sulh yetkisinin kaynağı, 659 sayılı KHK’ya değil, yukarıda da belirtilen¹⁰ 5393 sayılı Belediye Kanunu’na dayanmaktadır.

⁶ Aynur Cidecigiller, *İdarenin Taraf Olduğu Uyuşmazlıkların Sulh Yolu ile Çözülmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya 2014, s. 194.

⁷ 02 Kasım 2011 tarihli ve 28103 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmıştır.

⁸ Alı Yeşilyurt Duran, “İptal Davalarında Sulh”, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 11, Sayı: 2, Yıl: 2016, s. 132.

⁹ Hasoğlu, s. 80.

¹⁰ “I. Giriş” bölümüne bakınız.

II. SULH İLE YETKİLENDİRİLMİŞ ORGANLAR VE YETKİNİN SINIRLARI

Belediyenin imtiyaz ve yetkileri, Belediye Kanunu'nun 15. maddesi ile düzenlenmiştir. Bu kapsamda; vergi, resim ve harçlar dışında kalmak koşuluyla dava konusu olmuş uyuşmazlıklar sulh ile tasfiye edilebilecektir. Kanun, 18 ve 34. maddeleri ile de yetkili organ olarak belirli şartlarda belediye meclisi ve belediye encümenini sulh ile tasfiye yapmak konusunda yetkili kılmıştır.

Belediye Kanunu'nun 18. maddesi ile belediye meclisinin görevleri,¹¹ 34. maddesi ile de belediye encümeninin görevleri¹² sayılmıştır. Bu maddelere göre; *“Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beş bin YTL’den fazla dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragate karar vermek.”* belediye meclisinin, *“Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek”* ise belediye encümeninin görevleri içinde sayılmaktadır. Madde metinlerine dikkat edecek olursak, belediye meclisinin *“sulh ile tasfiye, kabul ve feragate karar vermek”* görevi varken belediye encümeninin *“anlaşma ile tasfiyeye karar vermek”* görevi bulunmaktadır. Bu maddeleri kelimelerin tek tek anlamlarına bakarak yorumladığımızda birbirinden farklı anlamlara geldiği yönünde görüşler¹³ olmasına karşın; uygulamadaki örneklerini, belediye meclisinin görevlerinin taslak metninin aynı olmasına karşın hukuk literatürü ile ifade edilmesi maksadıyla mevcut haline dönüştürüldüğünü¹⁴ ve yargı kararlarında iki organın yetkisi konusunda maddi kriter hariç bir kriterin söz edilmemiş olmasını göz önünde bulundurarak her iki ifade de kanaatimizce aynı yetkiyi işaret etmektedir.

¹¹ Turan Yıldırım/Melikşah Yasin/Nur Kaman/Eyüp Özdemir/Gül Üstün Özge Okay Tekinsoy, İdare Hukuku, 7. Baskı, On İki Levha Yayınevi, İstanbul 2018, s. 92; Metin Günday, İdare Hukuku, 11. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara 2017, s. 496.

¹² Nuri Tortop/Burhan Aykaç/Hüseyin Yayman/Akif Özer, Mahalli İdareler, 2. Baskı, Nobel Yayınevi, Ankara 2008, s. 348; Yıldırım/Yasin Kaman/Özdemir/Üstü /Okay/Tekinsoy, s.94; Günday, s. 501.

¹³ Sedat Turan, “Belediye Alacaklarının Sulh Yoluyla Tasfiye Edilmesi”, *Yönetişim Dergisi*, Cilt: 39, Sayı: 4, Yıl: 2012, s. 8.

¹⁴ Belediye Kanunu'nun taslak metninde belediye meclisinin görevleri içerisinde yer alan sulh yetkisi diğer maddelerle uyumlu olacak şekilde *“anlaşmayla tasfiyesine karar vermek”* şeklinde düzenlenmiş iken meclis genel kurulu görüşmelerinde hukuk terminolojisi ile ifade edilmesini sağlamak maksadıyla *“sulh ile tasfiyesine, kabul ve feragate karar vermek”* şeklinde değiştirilmesi teklifi kabul ederek mevcut halini almıştır.

Anayasa Mahkemesi encümenin “*Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek*” görevinin karar organının alabileceği nitelikte bir görev olması ve karar organlarının seçimle oluşturulması gerekirken atanmış üyelerin varlığının anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle açılan davada, yasanın genel gerekçesinde encümenin yürütme organı olduğunun ve encümenin gündeminin belediye başkanı tarafından belirlendiğine vurgu yaparak belediye meclisinin ve belediye encümeninin sulh yetkisini değerlendirmiştir. “*Bu iki maddenin birlikte değerlendirilmesinden, kuralın parasal uyuşmazlıklarla ilgili olduğu ve ‘miktarı beş bin YTL’den fazla’ olan uyuşmazlıklarda belediye meclisi yetkili olduğuna göre, encümenin bu konudaki yetkisinin, ‘miktarı beş bin YTL ve daha az’ olan uyuşmazlıklara ilişkin olduğu sonucu çıkmaktadır*”.¹⁵ Anayasa Mahkemesi de bu değerlendirmesinde sulh yetkisinin sadece para alacaklarına yönelik olduğuna ve yetkili organların sınırının kanun metninde belirlenen para miktarı olduğuna yönelik karar vermiştir. Görüldüğü gibi kabul, feragat gibi kelimeleri geniş yorumlayarak daha geniş bir yetkinin varlığından bahsetmemiştir. Kanun koyucu tarafından belediye meclisinin görevleri içinde yer alan sulh yetkisine yönelik kanun metninde yapılan düzeltmenin¹⁶ belediye encümeninin görevleri içinde yer alan sulh yetkisi yönünden yapmamasını, encümenin yürütme organı olup olmadığının tartışıldığı,¹⁷ tasfiyeye, kabule, feragat karar vermek şeklinde yapılan düzeltmenin bu tartışmaları ateşleyeceği düşüncesiyle göz ardı edildiği kanaatindeyim.

Özetleyecek olursak, belediyeler sulh yetkisini yalnızca belediye meclisi ve belediye encümeni eliyle kullanırlar. Yetkili organlar tarafından yapılmayan sulh veya kabul kararı bozmayı gerektirir.¹⁸ Bu

¹⁵ Anayasa Mahkemesi’nin E: 2005/95, K: 2007/5 ve 24.01.2007 tarihli kararı (29 Aralık 2007 tarih ve 26741 sayılı Resmi Gazete’ de yayınlanmıştır.).

¹⁶ Dipnot 13’e bakınız.

¹⁷ Bu konudaki tartışmalar için: Kemal Gözler, Mahalli İdareler Hukuku, 1. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa 2018, s. 331; Tortop/Aykaç/Yayman/Özer, s. 347.

¹⁸ “5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 18.maddesinin (h) bendi uyarınca; vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beş bin YTL’den fazla dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragat karar verme yetkisinin Belediye Meclisinde olduğu, dosya içerisinde taraflar arasındaki uyuşmazlığa ilişkin olarak Belediye Meclisinden alınmış bir sulh ve kabul kararı bulunmadığı anlaşıldığından, isin esasına girilerek bozma kararı uyarınca inceleme ve işlem yapılarak karar verilmesi gerektiği gözetilmeden, yazılı şekilde karar verilmesi, doğru

organların görevlerinin düzenlendiği madde metinlerinde belediye meclisinin kabul, feragat gibi farklı yetkilerinin de var olduğu düşünülse de “sulh ile tasfiye” yetkisi bahsedilen her iki yetkiyi de içinde barındırmaktadır. Sulh yetkisinin organlar yönünden sınırını ise Anayasa Mahkemesinin de belirttiği gibi uyuşmazlığın para miktarı çizmektedir.

III. SULH YETKİSİNİN KAPSAMI

A. Maddi Konulara İlişkin Uyuşmazlıklarda Sulh

Belediyelerin yetkili organlarının sulh yetkisini düzenleyen madde metinlerinde belediye meclisi tarafından yapılacak sulhlarda maddi bir eşik değer belirlenmişken belediye encümeninin sulh yetkisinde herhangi bir maddi değer belirtilmediği dikkat çekmektedir. Her iki maddeyi birlikte değerlendirdiğimizde, Anayasa Mahkemesi’nin kuralın para uyuşmazlıkları ile ilgili olduğuna dair kararı¹⁹ da göz önünde bulundurularak, sulh yetkisinin kapsamının yalnızca maddi uyuşmazlıklarla ilgili olduğu söylenebilir. Bu konudaki yaygın görüş de sulh yetkisinin kapsamının maddi uyuşmazlıklara ilişkin²⁰ olduğu yönündedir.

Sulh yetkisini içeren madde metinlerinin tamamı “Vergi, resim, harçlar dışında kalan uyuşmazlıklar” ifadeleri ile başlamaktadır. Belediye meclisinin sulh yetkisi görevinde de para ile ölçülebilen bir eşik değer belirlenmiştir. Acaba encümen için 5393 sayılı Kanun ile mülga edilen 5272 sayılı Kanun’da yer alan parasal tavan değer²¹ yeni kanunda yer almaması, kanun koyucunun encümene parasal değeri olmayan uyuşmazlıklarda da sulh yetkisi vermek istediği şeklinde yorumlanabilir mi? Anayasa Mahkemesi’nin ve uygulayıcıların da yaptığı yoruma göre söz konusu uyuşmazlıkların maddi değeri olma-

görülmemiştir.” Yargıtay 5. Hukuk Dairesi’nin (Y5D), E: 2019/3871, K:2019/13118 ve 01.07.2019 tarihli kararı; Y5D, E: 2019/927, K:2019/12509 ve 25.06.2019 tarihli kararı (www.sinerjimevzuat.com.tr; E.T: 13.09.2019).

¹⁹ “Bu iki maddenin birlikte değerlendirilmesinden, kuralın parasal uyuşmazlıklarla ilgili olduğu...” dipnot 14’e bakınız.

²⁰ Turan, s. 9; Çelik, Lamih: “Belediye Meclisinin Uzlaşma Yetkisi”, *Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi*, Cilt:13, Sayı: 1, Yıl: 2008, s. 35.

²¹ Mülga 5272 sayılı Belediye Kanunu md 34/f “Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beş milyar Türk Lirasına kadar, dava konusu olan belediye alacaklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek”.

sı gerektiği yönündedir. Kanaatimizce; maddi konular dışında kalan işe iade, işlemin iptali ve benzeri uyuşmazlıklarda da belediyelerin sulh yoluna gidebilmesi gerektirir. Ancak bu şekilde yapılan sulh kabulleri belediye meclisince, belirlenen eşik değerden dolayı yapılamayacaktır. Belediye encümeni ise bu şekilde yapacağı sulh işlemlerinde yetki sınırının çok geniş olacağı için adeta bir karar organı haline gelecektir. Yani mevcut düzenlemelerle maddi konular dışında sulh yoluna başvuru imkânı bulunmamaktadır.

B. Alacak ve Borçlara İlişkin Uyuşmazlıklarda Sulh

Üzerinde durulması gereken bir diğer husus da belediyelerin sulh yetkisine sadece alacakları veya borçlarına ilişkin mi başvurabileceği yoksa her ikisine birden mi başvurabileceğidir. Mülga 5272 sayılı Kanun'da sulh yetkisinin sadece alacaklara yönelik yapılabileceği²² hüküm altına alındığı halde 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda alacak veya borç ayrımı gözetilmeksizin yalnızca "uyuşmazlık" ifadesi yer almaktadır. Bu sebeple belediyeler hem borç hem de alacaklarına ilişkin uyuşmazlıklarda sulh yetkisini kullanabilirler.²³ Belediyenin sulh yetkisini sadece "su alacağı, kira alacağı, ücret alacağı gibi özel hukuk hükümlerine tabi alacaklar"²⁴ şeklinde sınırlandıran görüşler mevcuttur. Madde metninden çıkarılmadığı veya yargı kararlarıncı bu doğrultuda istikrarlı kararlar mevcut olmadığı halde belediyelerin sulh yetkisini yalnızca alacaklara ilişkin olacak şekilde sınırlandırmak, kanun metinlerini son derece dar bir şekilde yorumlamak olacaktır. Bu da yetkinin özüne uygun olmayacaktır.

C. Kesinleşmiş Mahkeme Kararlarına Karşı Sulh

Tüm borçları ve alacakları her şart altında sulh yetkisinin kapsamı içinde değerlendirmek yerinde bir yaklaşım olmayacaktır. Belediyeler sulh yetkisini dava şartı sağlanmış uyuşmazlıklar için kullanabilmektedirler. Ancak bu dava şartı halen görülmekte olan davalar veya karar verilse bile henüz kesinleşmemiş olan mahkeme kararlarına ilişkin ola-

²² Mülga 5272 sayılı Belediye Kanunu md 18/h, "Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beş milyardan yirmi beş milyar Türk Lirasına kadar, dava konusu olan belediye alacaklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek".

²³ Çelik, s. 35.

²⁴ Turan, s. 9.

bilir. Aksi halde belediyeler tarafından verilen idari bir karar ile yargı yetkisi kapsamında mahkemeler tarafından verilen bir kararın uygulanmasının engellenmesi gibi bir durum ortaya çıkacaktır. Nitekim Sayıştay Dairesi tarafından²⁵ da kesinleşmiş mahkeme kararlarının ifasını engelleyici nitelikte sulh yoluna gidilemeyeceğine ve belediyenin sulh yetkisinin kesinleşmiş mahkeme ilamlarından doğan alacakların tasfiyesinde kullanılamayacağına yönelik karar verilmiştir.

D. Belediye Uyuşmazlıkları Dışında Kalan Konularda Sulh

Belediyenin yetkili organlarının sulh yetkilerini kullanabilmeleri için söz konusu uyuşmazlıkların belediye hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili olması gerekmektedir. Örneğin su borcu, işçilik alacağı, belediye mallarının satışından elde edilecek alacak, belediye hizmetlerinde kullanılmak üzere yapılan taşınmaz alımlarına ilişkin borçlar ve benzeri alacak veya borçları sayabiliriz. Sulh yetkisi belediyenin taraf olduğu tüm uyuşmazlıkları kapsamı içine almaz. Belediye ve belediyenin işleyişine ilişkin diğer özel düzenlemelerin kapsamına girmeyen alacak veya borç ilişkilerinde belediyenin sulh yetkisinden bahsedilemez.

Sayıştay Temyiz Kurulu tarafından verilen bir karara²⁶ göre de “5393 sayılı Kanun’un 18 ve 34’üncü maddeleri ile... belediye uyuşmazlıkları tanımına girmeyen özel hizmet tazminatı, yan ödeme ve ek gösterge tutarına ilişkin fazla ödeme miktarını, affetme ya da silme gibi bir yetki tanınmamıştır.” Özel hizmet tazminatı, yan ödeme ve ek gösterge tutarına ilişkin fazla ödeme miktarları belediye uyuşmazlığı olmayıp 657 sayılı Kanun’un 152. maddesine göre çıkarılan “Yan Ödeme Kararnamesi” düzenlemesini ilgilendirmektedir. Bu sebeple belediyelerin sulh yetkisi kapsamına girmemektedir.

Sulh yetkisi kullanılırken uyuşmazlığın belediye uyuşmazlığı tanımına girip girmediğinin tespit edilmesi önem kazanmaktadır. Bele-

²⁵ “...Belediye meclisinin feragat yetkisini kullanabileceği konuları dava konusu belediye uyuşmazlıkları ile sınırlamış bulunmaktadır. Sayıştay ilamı bakımından ortada dava konusu bir uyuşmazlık değil, infazı gereken bir kesin hüküm vardır”. Sayıştay 4. Dairesi’nin K: 2008/30582 ve 12.03.2008 tarihli kararı (www.sinerjimevzuat.com.tr; E.T: 23.05.2019).

²⁶ Sayıştay Temyiz Kurulu’nun K: 2008/29902 ve 05.02.2008 tarihli kararı (www.sinerjimevzuat.com.tr; E.T: 23.05.2019).

diye Kanunu ile belediyelerin işleyişine ilişkin diğer düzenlemelerde yer almayan veya belediye hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili olmayan uyuşmazlıklar belediye uyuşmazlığı tanımına girmemektedir. Söz konusu Sayıştay kararında da 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamına giren uyuşmazlıkların belediye uyuşmazlığı olmadığına ve sulh yoluna gidilemeyeceğine yönelik karar verilmiştir.

E. İdari Yaptırımlarda Sulh

Yaptırım (müeyyide), herhangi bir hukuk kuralına aykırı davranışın önceden öngörülebilir ve belirli olan bir tepkiyle karşılanmasıdır. Yaptırım bir kural ihlaline karşı uygulanır ve hukuksal bir cebir (zorlama) içerir.²⁷ İdari yaptırımlar²⁸ ise idari düzeni korumaya yönelik²⁹ olarak bu müeyyidelerin idari organlar tarafından uygulanmasıdır. İdari yaptırımlar nitelik olarak idari cezalar ve idari tedbirler olarak ikiye ayrılır.³⁰ İdari cezaların caydırıcılık özellikleri, idari tedbirlerin ise önleyicilik özellikleri bulunmaktadır. Konumuza ilişkin olarak belediyeler tarafından verilecek idari yaptırımları ise Kabahatler Kanunu kapsamında verilen cezalar, aylıktan kesme disiplin cezaları, imar mevzuatı kapsamında verilen para cezaları,³¹ yine imar mevzuatı kapsamında verilen yıkım kararları ile diğer özel mevzuatlar kapsamında verilen yaptırımlar olarak örneklendirebiliriz.

İdari yaptırımlar karşısında belediyelerin sulh yetkisini kullanıp kullanamayacağı hususunda yargı kararları üzerinden inceleme yaparak sonuca ulaşılması daha faydalı olacaktır. Belediye Kanunu'nun 34. maddesine göre "Kanunlarda öngörülen cezaları vermek." görevi encümene ait bir görevdir. Kabahatler Kanunu, İmar Kanunu ve diğer özel kanunlara göre belediyeler tarafından kesilmesi emredilen ceza-

²⁷ Ali Ulusoy, İdari Yaptırımlar, 1. Baskı, On İki Levha Yayınevi, İstanbul 2013, s. 5; Ramazan Çağlayan, İdari Yaptırımlar Hukuku, 1. Baskı, Asil Yayınevi, Ankara 2006, s. 10.

²⁸ "Kanunların açıkça yetki verdiği veya yasaklamadığı durumlarda, kendi faaliyet ve tasarruflarıyla ilgili emir veya yasaklara uygun hareketi sağlamak amacıyla araya bir mahkeme kararı girmeden, idarenin doğrudan doğruya bir işlemi ile ve idare hukukuna özgü usullerle verdiği 'tenkil' edici niteliği ağır basan idari işlemlere idari yaptırım denir. Halil Kalabalık, İdare Hukuku Dersleri (Cilt-II), 4. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2019, s. 105-106.

²⁹ Çağlayan, s. 23.

³⁰ Ulusoy, s. 25; Günday, s. 232.

³¹ 3194 sayılı İmar Kanunu madde 42 kapsamında verilen idari müeyyideler.

lar encümen tarafından bir idari yaptırım olacak şekilde yerine getirilir. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu “Genel Kanun Niteliği” başlıklı 3. maddesi ile bu Kanun’un genel hükümlerinin diğer kanunlarda yer alan idari para cezalarında da uygulanabileceğini hüküm altına almıştır.³² Sayıştay Temyiz Kurulu tarafından verilen bir kararda³³ da encümen tarafından İmar Kanunu kapsamında verilen bir cezanın, encümen kararlarının idari nitelikte birer karar olmasına vurgu yapılarak, Kabahatler Kanunu’nun “Vazgeçme ve Kabul” başlıklı 30. maddesi³⁴ kapsamında yine encümen tarafından geri alınabileceği, kaldırılabilceği, değiştirilebileceği ve aynı konuda yeni işlem tesis edilebileceğine hükmetmiştir. Aynı kararda encümen kararlarının idari yargının konusuna giren idari işlemlerden olduğu ve aksine hüküm bulunmaması halinde yetki ve usulde paralellik ilkesi³⁵ kapsamında işlem tesis edilirken izlenen aynı yol, usul ve esaslar takip edilerek geri alınabileceğine ve değiştirilebileceğine ayrıca vurgu yapılmıştır.

Somut olay incelendiğinde dava şartı gerçekleşmemiş ve sonradan iptal edilen kanunun hükmüne dayanılarak verilen mükerrer bir ceza söz konusudur. Kabahatler Kanunu’nun “Vazgeçme ve Kabul” başlıklı hükmüne dayanılarak idari işlemin geri alınması söz konusu olmuştur. Ancak, belediye encümenince verilen idari para cezasına karşı uyuşmazlık çıkması ve dava şartının gerçekleşmesi halinde hem Kabahatler Kanunu’nun 30. maddesi kapsamında ceza işleminin değiştirilebileceği hem de Belediye Kanunu’nun 18 veya 34. maddeleri kapsamında sulh yetkisinin kullanılabileceği bir durum ortaya çıka-

³² 5326 sayılı Kabahatler Kanunu md. 3 (Genel Kanun Niteliği) “(1) Bu Kanunun; a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde, b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır.”

³³ Sayıştay Temyiz Kurulu’nun K: 2013/37056 ve 30.04.2013 tarihli kararı (www.sinerjimevzuat.com.tr; E.T: 23.05.2019).

³⁴ “Madde 30 - (1) Kanun yoluna başvuran kişi, bu konuda karar verilmeye kadar başvurusundan vazgeçebilir. Vazgeçme halinde bir daha aynı konuda başvuruda bulunulamaz. (2) İlgili kamu kurum ve kuruluşu da mahkeme tarafından karar verilmeye kadar kanun yolu başvurusunu kabul ederek idari yaptırım kararını geri alabilir”

³⁵ “Bir idari işlemi tesis etmeye yetkili olan makamın, aksine bir hüküm bulunmadıkça, o işlemin ortadan kaldırılması, değiştirilmesi veya geri alınması sırasında da yetkili olmasına denir”. Bahtiyar Akyılmaz/Murat Sezginer/Cemil Kaya, Türk İdare Hukuku, 11. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara 2019, s. 368.

aktır. Bu gibi bir durumda belediyenin hangi yetkisinin kullanılması gerektiğinin tespitinde kanunlar ihtilafının varlığı ve kesilen cezaların hukuki niteliğinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Kanaatimizce bu konuda kanunlar ihtilafından öte kesilen cezaların hukuki niteliğinin göz önünde bulundurulması gerektir.

Öncelikle idari cezaları değerlendirecek olursak, belediye encümeni tarafından kesilen cezalar birer idari ceza ve idari işlemdir. İdari işlemlerin icraîlik özelliği gereği tek yanlı olarak açıkladığı iradeye dayalı sonuç doğurabilir³⁶ ve kamu gücü ayrıcalıklarından yararlanırlar. Bir idari işlem olan cezaların zorlama, ıslah etme, belirlenen kurallara uyulmasını sağlamak gibi tek taraflı üstünlüğünün olduğu özellikleri vardır. Bu sebeplerle idari cezalar için sulh yoluna gidilmesi, idari işlemin özüne uygun olan bir durum değildir. Kanaatimizce kesilen cezalar, dava konusu bir uyuşmazlık haline gelse bile pazarlık konusu edilerek kaldırılması, değiştirilmesi ve yerine yeni ceza verilmesi sulh yoluyla yapılacak bir işlem değildir.³⁷ Verilen cezanın ağır ve bariz olarak hatalı olduğunun tespit edilmesi halinde belediye encümeni tarafından Kabahatler Kanunu hükümlerine göre aynı usul ve esaslar uygulanarak tek taraflı bir işlem ile geri alınması daha uygun olacaktır.

İdari tedbirlerde sulh yoluna gidilmesinde ise; idari tedbirlerin zorlama, ıslah etme, caydırma özelliklerinden öte kamu hizmetinin daha sağlıklı yürütmesini sağlamak için tedbir alma özellikleri bulunmaktadır. Kanaatimizce idari cezalar için sulh yoluna gidilemese de idari tedbirler için sulh yoluna gidilebilmelidir. İdari tedbirler için kamu yararı ve kişi yararı dengesi gözetilmek koşuluyla kamu hizmetlerinin yürütülmesi konusunda sakınca oluşturmayacak uyuşmazlıklar için sulh yoluna gidilebilmesi³⁸ gerekmektedir.

³⁶ Kemal Gözler/Gürsel Kaplan, *İdare Hukuku Dersleri*, 14. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa 2013, s. 279; Ramazan Yıldırım/Serkan Çınarlı, *Türk İdare Hukuku Dersleri (C:II)*, 1. Baskı, Astana Yayınevi, Ankara 2019, s. 67.

³⁷ Mehmet Karaarslan, "İdarenin Taraf Olduğu Uyuşmazlıkların Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri ile Giderilmesi", *TBB Dergisi*, Cilt: 140, Yıl: 2019, s. 108; Gürsel Özkan, "Tazminat Uyuşmazlıklarının İdari Yargı Öncesi Sulh Yoluyla Çözümü", *Uluslararası Avrasya Ekonomileri Konferansı*, 29-31 Ağustos 2016, s. 263.

³⁸ Salıhlı Belediye Meclisinin, K:2017/26 sayılı ve 01.03.2017 tarihli tapu iptali ve tescil davasına yönelik sulh talebinin kabulüne yönelik karar; Salıhlı Belediye Meclisi'nin, K:2017/10 sayılı ve 03.01.2017 tarihli tapu iptali davasından feragat kararı.

IV. SULH YETKİSİNİN KOŞULLARI

Sulh yetkisinin kullanılabilmesi için bir takım koşulların birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu koşullar; taraflar arasında bir uyuşmazlık bulunması; bu uyuşmazlığın vergi, resim ve harçlar dışında olması; uyuşmazlığın dava konusu edilmesi ve uyuşmazlığın parasal miktarıdır. Bu koşullardan ilk üçünün birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Parasal miktarın değerine göre ise sulh ile yetkili organ belirlenecektir. Bu sebeple önce parasal miktar koşulu incelenecek müteakiben diğer koşullar sırasıyla değerlendirilecektir.

A. Parasal Miktar (Beş bin TL)

Belediye meclisinin görevlerinde sulh yetkisinin miktarı beş bin TL'den fazla olan uyuşmazlıklara yönelik kullanılabileceği hüküm altına alınmıştır. Encümenin sulh yetkisi ile ilgili görevinde ise parasal bir limit bulunmamaktadır. Her iki organın görevleri birlikte değerlendirildiğinde, yukarıda da bahsedildiği gibi,³⁹ miktarı beş bin TL ve daha az olan uyuşmazlıklar için yetkili organ encümen, miktarı beş bin TL'den fazla olan uyuşmazlıklar için yetkili organ belediye meclisi olacaktır.

Ancak burada dikkat edilmesi gereken bir husus da 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun *"Bu Kanunun 15, 18 ve 34 üncü maddelerinde belirtilen parasal miktarlar, her yıl 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranına göre artırılır."* şeklinde hüküm altına alınan 83. maddesinin göz önünde bulundurulması gerekliliğidir. Yani sulh yetkisi kullanılırken her yıl yeniden değerlendirme oranına göre artırılarak yetkili organın belirlenmesi gerekmektedir.⁴⁰ 01.01.2020 tarihinde yürürlüğe giren Vergi Usul Kanunu genel tebliğine (No: 512) göre 2019 yılı için belirlenen yeniden değerlendirme oranı⁴¹ %22,58'dir. 2020 yılı içinde yapılacak sulh işlemlerinde uygulanacak parasal miktar 19.165 TL⁴²olarak uygulanacaktır. Bu miktarda ve altında yapılacak

³⁹ "III. Sulh ile Yetkilendirilmiş Organlar ve Yetkinin Sınırları" bölümünde içtihatlar ışığında değerlendirilmiştir.

⁴⁰ Turan, s. 8.

⁴¹ 23 Aralık 2019 tarih ve 30987 sayılı Resmi Gazete'de (Tebliğ No: 512) yayınlanmıştır.

⁴² Parasal miktar hesaplanırken kanunun yayınlandığı yıl olan 2005 yılı için belirlenen 5.000 TL her yıl belirlenen yeniden değerlendirme oranı miktarında artırılmıştır.

sulh işlemlerinde yetki belediye encümeninde, bu miktarın üzerindeki uyuşmazlıklar için yetki belediye meclisinde olacaktır.

B. Uyuşmazlığın Varlığı

Uyuşmazlık; taraflardan her hangi birinin bir hukuk kuralına, davranış biçimine veya bir olguya ilişkin iddia ya da talebinin diğeri tarafından itiraz, karşıt iddia veya inkâr edilmesi şeklinde karşılanan bir anlaşmazlık hali olarak tanımlanabilir.⁴³ Basit olarak düşünce, çıkar ve benzeri aykırılıklardan doğan anlaşmazlık⁴⁴ şeklinde de tanımlanabilir. Belediyelerin sulh yetkisini kullanabilmesi için öncelikle taraflar arasında bir uyuşmazlığın (ihtilaflı su borcu, işçi alacağı, kiralama bedeli vb.) var olması gerekmektedir. Uyuşmazlığın var olması için karşı tarafın açık olarak iddia, inkâr gibi eylemlerde bulunmasına gerek yoktur. Karşı tarafın iddiasını kabul ettiği halde kabulünün gereğini yerine getirmemesi veya getirememesi de (örneğin borcu olduğunu kabul etmesine karşılık ödeme yapılmaması) uyuşmazlığın fiili olarak var olduğunu göstermektedir.

Anayasa Mahkemesi de uyuşmazlığı “Yargı yerine taşınmış ya da taşınmamış bir konuda, konunun tarafları arasında anlaşmazlık, görüş ayrılığı bulunması halini ifade eder.” şeklinde tanımlamıştır.⁴⁵ Görüldüğü gibi sulh yetkisinin kullanılabilmesi için öncelikle ortada bir uyuşmazlık durumunun var olması gerekmektedir. Belediyelerde uyuşmazlığın çözüm yolu olarak da sulh yolu belirlenmiştir.

C. Uyuşmazlığın Vergi, Resim ve Harçlar Dışında Olması

Belediyelerde sulh yetkisi kapsamında düzenlenen maddelerde açık olarak “Vergi, resim ve harçlar dışında kalan uyuşmazlıklar” için sulh yoluna gidilebileceği belirtilmiştir. Vergi, resim ve harçlar için sulh yoluna başvurulduğunda yapılacak işlemler “Mahalli İdareler

⁴³ 2020 yılı için 2019 yılına kadar hesaplanan miktar %22,58 oranında artırılmıştır. Şule Şahin Ceylan, Geleneksel Toplumdan Modern Topluma Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, Ön İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2009, s. 75; Karaarslan, s. 75.

⁴⁴ Google sözlükten alınmıştır (E.T: 28.05.2019).

⁴⁵ Anayasa Mahkemesinin E: 2005/32, K: 2007/3 ve 18.01.2007 tarihli kararı (29 Aralık 2007 tarih ve 26741 sayılı Resmi Gazete’ de yayınlanmıştır.); Çelik, s. 34.

Uzlaşma Yönetmeliği⁴⁶ hükümlerine göre yapılacaktır. Bu yönetmeliğin 2. maddesi⁴⁷ ile belediyelerin vergi, resim ve harçlarının yönetmeliğin kapsamı içine girdiği belirtilmiştir. Belediyelerde vergi, resim ve harçlar için uzlaşma yapılması söz konusu yönetmelikte ayrıntılı olarak anlatıldığı için bu konu hakkında değerlendirme yapılmayacaktır. 5393 sayılı Kanun kapsamında sulh yetkisinin kullanılabilmesi için mutlak suretle söz konusu uyuşmazlığın vergi, resim ve harçlar dışında olması gerekmektedir.

D. Dava Konusu Olma Şartı

1. Genel Olarak Dava Şartı

Belediye uyuşmazlıklarının sulh yoluyla tasfiye edilebilmesi için bir diğer şart da açılmış ve devam eden bir davanın var olması gerekliliğidir. Taraflar uyuşmazlığa düşmüş olsalar bile dava şartı sağlanmadan sulh yoluna gidilebilmesi mümkün değildir. Dava konusu olma şartı sayesinde uyuşmazlık olsa bile taraflardan herhangi birisi dava açma şartını sağlamadan sulh yoluna gidilemeyecektir. Belki de kanun koyucu, belediyelerin sulh yetkisini dava şartı ile sınırlamak istemiştir. Ya da aslında arada bir uyuşmazlık olmadığı halde muvazeneli olarak uyuşmazlık varmış gibi gösterilerek sulh yoluna gidilmesinin önünün kapatılması istenmiştir. Çünkü gerçekten uyuşmazlık olması ve tarafların bunu dostane yollarla çözmek istemesi halinde önce dava açılması hem gereksiz usul işlemleri ile uğraşılmasına sebep olmakta, hem yargılama gideri, vekâlet ücreti gibi ilave maddi yükümlülükler doğurmakta hem de yargı mercilerinin gereksiz yere meşgul edilmesine sebebiyet vermektedir.

Taraflar arasındaki uyuşmazlıkların çözümünde devletin yargı yetkisi dışında kalan alternatif çözüm yöntemlerinin tercih edilmesinin belli başlı sebepleri ve avantajları bulunmaktadır. Bunlar; uyuşmazlığın makul sürede çözüme kavuşturulması, yargı yerlerinin iş yükünün azaltılarak diğer yargı işlemlerinin makul sürede tamamlanması, düşük meblağlı uyuşmazlıklar için ayrı bir yargılama mercii

⁴⁶ 01.08.2003 ve 25186 sayılı Resmi Gazete ile yayınlanmıştır.

⁴⁷ "Bu Yönetmeliğin kapsamına il özel idareleri ve belediyelerce ikmalen, re'sen veya idarece tarh ve tebliğ edilen vergi, resim ve harçlar ile bunlara ilişkin olarak kesilecek vergi ziyai cezaları girer."

olmadığı için aynı yargılama usulüne göre çözüme kavuşturulması eksikliğinin giderilmesi gibi avantajlardır.⁴⁸ Belediyenin sulh yetkisinde temel amaç uyuşmazlığın kamu yararı ve hizmet gerekleri⁴⁹ göz önünde bulundurularak çözüme kavuşturulmasıdır. Uyuşmazlığın çözüme kavuşturulması için dava açma şartının var olmasının sulh yetkisinin özüne pek uygun olmadığı kanısındayım.

Sulh yetkisinin temel amacı uyuşmazlığın taraflar arasında çözüme kavuşturulmasıdır. Nitekim Anayasa Mahkemesi'nin il genel meclisinin, il özel idaresi alacaklarının tasfiyesine karar verme yetkisini yasanın diğer bir maddesi ile çeliştiği gerekçesiyle iptal ettiği kararında "...mevzuatımıza göre, davaya veya icraya intikal etmiş olsun veya olmasın ihtilafların sulh yoluyla hallinde menfaat bulunduğu takdirde, yasa ile yetkili kılınan makamların yine yasada belirlenen ölçütler çerçevesinde bu yöntemi uygulamalarında Anayasal bir sorun bulunmamaktadır" yönünde karşı oy⁵⁰ yazıları mevcuttur. Kanaatimizce tarafların menfaatinin bulunması halinde sulh yetkisinin amaç unsuru yönünden, dava şartı oluşmasa dahi diğer belirli şartların oluşması durumunda uyuşmazlıkların çözümü için sulh yoluna gidilebilmesi gerekmektedir. Belediyenin bu işlemdeki menfaati de belde sakinlerinin huzur ve sükûnunun, kamu yararının ve hizmet gereklerinin sağlanmasıdır.

Dava açma şartı belediyenin sulh yoluna gidilebilmesi için işlemin amaç unsuru yönünden gerekli olmasa da kanunun açık ve bağlayıcı hükmü gereği usul işlemi olarak olmazsa olmaz bir koşuldur. Dava açma şartının icra takibi ve arabuluculuk kurumuna başvurulması halinde sağlanıp sağlanmayacağına özel olarak değinmek faydalı olacaktır.

2. İcra Takibi

İcra organları tarafından cebri icranın ilerlemesini sağlayıcı bir niteliği bulunan ve borçluya karşı yapılan işlemlere icra takip işlemleri

⁴⁸ Gülgün İldır, "Alternatif Uyuşmazlık Çözümü ve Hak Arama Özgürlüğü", TBB Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı, Cilt:1, Sayı:55, Yıl:2004, s. 386.

⁴⁹ Danıştay 12. D, E: 1996/518, K: 1996/755, T: 12.03.1996; Danıştay 5. D, E: 1988/3400, K: 1991/178, T: 12.02.1991; Danıştay 11. D, E: 2001/3678, K: 2004/94, T: 21.01.2004 (Akt. Çelik, s. 37).

⁵⁰ Anayasa Mahkemesi'nin E: 2005/32, K: 2007/3 ve 18.01.2007 tarihli kararının Üye Necmi Özler'in karşı oy yazısından alınmıştır. (29 Aralık 2007 tarih ve 26741 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanmıştır.); Çelik, s. 36.

denir. İcra takip işlemleri bir usul işlemi olup, aralarında büyük farklılıklar olmasına karşın usul işlemleri arasından en çok mahkeme usul işlemlerine benzemektedir. İcra takip işlemleri icra organları tarafından yerine getirilmektedir. Bu organlar yargı mercilerinden bağımsız idari organlardır. İcra takip işlemi taraflar arasında uyuşmazlığın çözümüne yönelik olarak yapılır.⁵¹ Görüldüğü gibi icra takibi aslında bir yargı tasarrufu değildir. İcra takibine başlanmış olması dava açıldığını göstermez. Yalnızca arada borç ilişkisine yönelik uyuşmazlığın icra organı aracılığıyla ileri sürülmesinden ibarettir. İcra takibinin muhatabının takibe itiraz etmesi halinde, itirazın iptaline yönelik dava açılması durumunda dava şartı tartışmasız olarak sağlanacaktır. Bu konuda dava açma şartının sağlanıp sağlanmayacağına yönelik yargı kararları incelendiğinde icra takibine başlanmış olmasının dava konusu sayılacağına ilişkin yerleşmiş içtihatlar⁵² bulunmaktadır. Mevcut içtihatlar değerlendirildiğinde icra takibi başlatılmış olması dava şartının yerine getirildiğini göstermektedir. İcra takibi başlatılmış olan bir uyuşmazlık için belediyenin yetkili organlarınca sulh yoluna gidilebilir.

3. Arabuluculuk

Arabuluculuk; 6325 sayılı “Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu” 2. maddesi ile düzenlenen tanıma göre “*Sistemik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, tarafların çözüm üretmediklerinin ortaya çıkması hâlinde çözüm önerisi de getirebilen, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çö-*

⁵¹ Nilüfer Boran Güneysu, “İcra Takip İşlemleri”, TBB Dergisi, Cilt: 101, Yıl: 2012, s. 37.

⁵² “İlgili hakkında icra takibine başlanılmış olması da dava konusu sayılacağından...” Sayıştay Temyiz Kurulu’nun, K:2013/37253, 28.05.2013 tarihli kararı; “Ödenmeyen kira bedellerinin tahsili amacıyla icra takibi başlatılmakla, kira alacakları dava konusu haline gelmiş, kiracılar ile belediye arasında uyuşmazlık doğmuştur” Yargıtay 4. HD, E: 2015/16458, K: 2016/6988, T: 26.05.2016; “...icra takibi başlatılmakla, kira alacakları dava konusu haline gelmiş...” Yargıtay 4. HD, E: 2016/8785, K: 2016/12384, T: 20.12.2016; “Kiracılar aleyhine, ödenmeyen kira bedellerinin tahsili amacıyla icra takibi başlatılmakla, kira alacakları dava konusu haline gelmiş...” Yargıtay 4. HD, E: 2017/2567, K: 2017/7776, T: 30.11.2017 (www.sinerjimevzuat.com.tr; E.T: 25.05.2019).

züm yöntemi” şeklinde tanımlanmıştır.⁵³Belediyeler de aynı Kanun’un 1. maddesi⁵⁴ gereği olarak; serbestçe tasarrufta bulunabileceği iş ve işlemlerden doğan ve özel hukuk ilişkisine dayanan uyuşmazlıkların çözümlenmesi için arabuluculukta taraf olabilirler. Arabuluculuk ile sulh yetkisi arasındaki ilişkide incelememiz gereken iki önemli husus bulunmaktadır. Birincisi belediyeler arabuluculuk kapsamında sulh yetkisini kullanabilir mi? Diğeri ise uyuşmazlığın çözümü için arabulucuya başvurulması dava şartı olarak kabul edilebilir mi?

Uyuşmazlığın çözümü için arabulucuya başvurulması halinde belediyenin sulh yetkisini kullanabilmesi için, 6325 sayılı Kanun’un 1. maddesine göre belediyelerin bu konuda serbestçe tasarrufta bulunabilmesi ve uyuşmazlığın özel hukuk ilişkisine dayanması gerekmektedir. Belediyelerin sulh yetkisinin kullanılmasında, Belediye Kanunu’nun 15, 18 ve 34. maddeleri gereği belediyenin sulh ile yetkili organlarının diğer koşulların gerçekleşmesi halinde serbestçe tasarruf yetkisine sahip olduğunu söyleyebiliriz. Bu tasarruf yetkisi uyuşmazlığın niteliğine göre belediye meclisi ve belediye encümenine aittir. Yani belediyeyi temsilen arabulucu görevlendirme işlemi, eğer sulh yetkisi kullanılacaksa duruma göre belediye meclisi tarafından veya encümen tarafından usulüne uygun olarak verilmiş bir karara dayanarak yapılmalıdır.⁵⁵ Aksi halde görevlendirilen arabulucu sulh yetkisi kapsamında bir işlem yapamayacaktır. Örneğin belediye başkanı sulh yetkisi konusunda serbestçe tasarruf edebileceği bir yetkiye sahip olmadığı gibi belediye başkanının bu konuda bir görevlendirme veya vekâlet vermesi de söz konusu değildir.

⁵³ Benzer tanımlar için: Hakan Pekcanıtez/Muhammet Özkes/Mine Akkan Hülya Taş Korkmaz, *Medeni Usul Hukuku C. III*, 15. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017, s. 2813; Karaarslan, s. 77.

⁵⁴ “Bu Kanun, yabancılık unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde uygulanır”.

⁵⁵ “Belediye uyuşmazlıklarında belediye meclisinin bu yönde bir kararı olmaksızın belediye başkanının temyizden feragatinin mümkün olmadığı” Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun, E:2016/7-2655 K:2018/682 sayılı ve 04.04.2018 tarihli karar; “... belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragate karar verme yetkisinin Belediye Meclisinde olduğu, dosya içerisinde taraflar arasındaki uyuşmazlığa ilişkin olarak Belediye Meclisinden alınmış bir sulh ve kabul kararı bulunmadığı...” Y5D, E: 2019/3871, K: 2019/13118 sayılı ve 01.07.2019 tarihli karar; benzer bir karar Y5D, E: 2019/927, K: 2019/12509 sayılı ve 25.06.2019 tarihli karar (www.sinerjimevzuat.com.tr; E.T: 25.08.2019).

Arabuluculuğa başvurunun dava şartını karşılayıp karşılamayacağıın tespit edilmesi de önemli bir husustur. Sulh yetkisinin madde metinleri açık olarak dava şartını zorunlu kılmıştır. Arabuluculuk da bir yargılama işlemi olmadığı için dava şartını karşılayacak hukuki sonuç doğurmaya elverişli bir işlem değildir. Mevcut düzenlemeler ile arabuluculuğa başvurulmuş olması dava şartı olarak kabul edilemez. Ancak arabuluculuk müessesesi, Belediye Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihte henüz var olmayan bir düzenleme idi. Belediye Kanunu hazırlanırken kanun koyucunun dava şartında arabuluculuğu göz önünde bulundurmasının da imkânı yoktu. Ayrıca icra takibi de aslında bir yargılama işlemi olmadığı halde yargı mercilerince dava şartını karşıladığı yönünde yorumlanmaktadır. Kanaatimizce bu yorum karşısında arabuluculuğun da uyuşmazlığın çözümüne katkı sağlayacak olması sebebiyle kamu yararı ve hizmet gereklerinin gözetilmesi şartıyla dava şartı olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Mevcut düzenlemelerle bu kabulün uygulanması güç olarak gözükmekte ise de arabuluculuğun dava şartı olarak kabul edilebilmesi için Arabuluculuk Kanunu'nda veya Belediye Kanunu'nda ilgili maddelerinin düzenlenmesi ile kanun boşluklarının doldurulmasına veya yargı mercilerinin vereceği istikrarlı kararlara ihtiyaç duyulmaktadır.

V. SULH YETKİSİNİN DEVRİ

İdari bir makama verilmiş olan bir yetki sadece o makam tarafından kullanılabilir. İstisnai olarak ve ancak kanunen izin verilen durumlarda⁵⁶ bu yetki diğer makamlara devredilebilir.⁵⁷ Yetki devrinin hukuka uygun olabilmesi için bir takım koşulların gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu koşullar; yetki devrinin kanunla öngörülmesi, açıkça veya zımnen yasaklanmamış olması, yazılı ve kısmi olması, sınırlarının belirli olması, kişiye değil makama olması ve yetki devrinin gizli kalmamasıdır.⁵⁸

⁵⁶ "...yetki unsuru denilen karar alma yeteneğinin kamu görevlilerine tanınan bir güç olduğu, yetki devrinin hukuken geçerli olabilmesinin kanunen izin verilmiş olmasına bağlı olduğu..." Danıştay 1. Dairesi'nin, 84/155 sayılı ve 05.07.1984 tarihli kararı. (Akt.: Serdar İğdeler, "Yönetim Sorumluluğu Açısından Belediyelerde Yetki ve Sorumluluk", *Türk İdare Dergisi*, s. 204).

⁵⁷ Günay, s. 140.

⁵⁸ Cengiz Derdiman/Yusuf Uysal, "Türk Kamu Yönetiminde Yetki Devri", *Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 27, Cilt: 2014/2, Yıl: 2016, s. 257; Yahya

Belediyelerde sulh yetkisi ile yetkilendirilmiş organların bu yetkilerini hukuka uygun olarak devredebilmesi için de yukarıda sayılan koşulların var olması gerekmektedir. Yetki devrinin yazılı olması, gizli kalmaması, makama yapılması gibi usul işlemleri açısından sulh yetkisinin devredilmesi hususunda belediyeler tarafından hukuka uygun hareket edilebilir. Ancak sulh yetkisinin devredilebileceği ile ilgili kanunda açık ya da zımni bir hüküm bulunmamaktadır. Bu sebeple belediyenin organları tarafından dayanağını kanundan almayan bir yetki devri yapılamaz. Belediye meclislerince sulh yetkisi kapsamında alınan kararları incelediğimizde kanunun açık olarak meclise yetki verdiği ve devredilebileceğine yönelik bir hüküm olmadığı halde sulh yetkisini tamamen belediye başkanına devrettiği⁵⁹ hukuka aykırı kararları görebiliriz. Belediyelerin sulh yetkisini kullanmasında temel amaç kamu yararadır. Sulh yetkisinin, uyuşmazlığın çözümüne katkı sağlamak amacıyla olsa dahi usulüne uygun olmayarak belediye organları arasında yetki devri yapıldığı ve bu yetkinin hukuka aykırı şekilde kamu yararı dışında kullanılabileceği açıktır.

Belediye başkanının, sulh yetkisi kapsamındaki görevi yetkili organlar tarafından alınan sulh kararlarının uygulanmasından ibarettir. Belediye başkanının görevleri içerisinde “Meclis ve encümen kararlarını uygulamak.”⁶⁰ ve “Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil

Kazım Zabunoğlu, İdare Hukuku (Cilt: 1), Yetkin Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2012, s. 324.

⁵⁹ “...vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beş bin TL’den fazla dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiye, kabul ve feragate karar vermek üzere başkanlık makamına yetki verilmesine ilişkin teklifin TEKLİF KARAR şeklinde kabulüne meclise katılanların oy birliği ile karar verilmiştir”. Beşiktaş Belediye Meclisi’nin, 2019/29 sayılı ve 06.05.2019 tarihli kararı (www.besiktas.bel.tr; E.T.: 09.09.2019); “...davacı ile davalılar arasında sulhe karar verilmesi ve bu amaçla protokol yapılması için Belediye Başkanımız...meclis kararı ile yetki verilmiştir.” Zeytinburnu Belediye Meclisi’nin, 2018/36 sayılı ve 07.03.2018 tarihli kararı (www.zeytinburnu.bel.tr; E.T.: 15.06.2020); Antalya Muratpaşa Belediyesi tarafından “Sulh için belediye meclisince harç ve yargılama giderlerinden tasarruf sağlanmak gibi bir gerekçe esas alınarak belediye encümenine yetki verildiği, encümen kararı ile de harç yargılama giderleri davacılar da kalmak üzere piyasa rayiç değeri oldukça yüksek olan bu gayrimenkullerin ilama bağlanmadan haksız bir şekilde bağışlayanların mirasçılara bedelsiz devredildiği...” Ekim 2018 tarihli, Antalya Muratpaşa Belediyesi 2017 yılı Sayıştay Denetim Raporu (www.sayistay.gov.tr; E.T.: 15.06.2020).

⁶⁰ 5393 sayılı Belediye Kanunu md. 38/h.

tain etmek”⁶¹ görevleri bulunmaktadır. Bu kapsamda belediye meclisi veya encümen tarafından alınan sulh kararları belediye başkanı tarafından uygulanabilir⁶² veya mahkeme huzurunda yapılan sulh tekliflerini ilgisine göre meclis veya encümen tarafından karar alındıktan sonra kabul ya da feragat⁶³ edilebilir. Belediye başkanının bu görevlerini yetki devri ile karıştırmamak gerekir.

SONUÇ

Uyuşmazlıklar karşısında alternatif çözüm yollarına başvurma ihtiyacının ve buna yönelik yapılan düzenlemelerin arttığı bir dönemde demokrasinin beşiği olarak kabul edilen yerel yönetim birimi olan belediyelerde uyuşmazlıklara karşı çözüm yolu olarak sulh yoluna gidilmesi kabul edilmektedir. Ancak sulh yoluna başvuru şartları, yalnızca maddi değeri olan uyuşmazlıklar ve dava konusu olma koşulları ile adeta sulh olmama yoluna dönüştürmüş durumdadır. Oysaki maddi değeri olan uyuşmazlıklar için sulh yoluna başvurulabiliyorsa, maddi değeri olmayan uyuşmazlıklar için evleviyetle sulh yoluna başvurulabilmesi gerektiği ve diğer bir zorlayıcı koşul olan dava konusu olma şartının madde metninden çıkarılarak, belediyelere daha özerk hareket edebilme imkânı verilmesi gerekmektedir. Dava konusu olma şartında özellikle arabuluculuk kurumunu ele alacak olursak mevcut düzenlemeler ile yargı yerlerinin iş yükünü azaltmak için oluşturulan arabuluculuk kurumunda, dava şartı sağlanmadığı için sulh yoluna gidilememesi gibi abes bir durum oluşmaktadır.

Belediyelerde sulh yetkisi belediye meclisi ve belediye encümeni eliyle kullanılabilir. Mevcut düzenlemelere göre sulh yetkisinin organlar arası paylaşımı madde metinlerinden açık olarak anlaşılamamaktadır. Anayasa Mahkemesi’nin 2007 yılında verdiği bir ka-

⁶¹ 5393 sayılı Belediye Kanunu md. 38/c.

⁶² Örnek kararlar için: Bayındır Belediye Meclisi’nin K:2016/1-46 sayılı ve 05.02.2016 tarihli kararı (www.bayindir.bel.tr; E.T.: 09.09.2019); Malkara Belediye Meclisi’nin 59 karar numaralı ve 03.03.2016 tarihli kararı (www.malkara.bel.tr; E.T.: 09.09.2019).

⁶³ “5393 sayılı Belediye Kanunu uyarınca miktarı beş bin Türk Lirasını geçen belediye uyuşmazlıklarında belediye meclisinin bu yönde bir kararı olmaksızın belediye başkanının temyizden feragatinin mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır”. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun, E: 2016/7-2655, K: 2018/680 sayılı ve 04.04.2018 tarihli kararı (www.kazanci.com, E.T: 19.09.2019).

rarda yaptığı yorumu esas alarak beş bin TL ve daha az miktarı olan uyuşmazlıklarda belediye encümeninin, beş bin TL'den daha fazla olan uyuşmazlıklar için belediye meclisinin yetkili olduğu kabul edilmektedir.

Belediye encümeninin sulh yetkisini düzenleyen madde metninden tek başına sadece maddi uyuşmazlıklara ilişkin olduğu çıkarılamasa bile, encümeni ve onun görevlerini yürütme organına ait olarak kabul etme gayretimiz sayesinde yalnızca maddi uyuşmazlıklara ilişkin olarak sulh yoluna başvurulabildiği kabul edilmektedir.

Belediye meclisi ile encümen arasında paylaşılan sulh yetkisinin karar organına ait bir yetki mi yönetim organına ait bir yetki mi tartışmasına bir son vermek adına, bu yetki tamamen belediye meclisine verilmeli veya basit işlerde encümene yetki verilmek isteniyorsa aradaki yetki sınırının daha net bir şekilde çizilerek madde metninde düzenlenmelidir. Kanaatimizce sulh yetkisinin özüne aykırı olan dava konusu edilme gibi bir koşul madde metninden çıkarılarak, sulh yetkisinin kapsamının sadece maddi uyuşmazlıklar olmadığı ve yetkinin kapsamının açık olarak belirlendiği düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır.

Sulh yetkisi kapsamındaki mevcut durumda, belediye meclisi ile encümen arasındaki yetki paylaşımında uyuşmazlığın maddi değerine göre bir sınır bulunmaktadır. Kanun metninde bu sınır beş bin TL olarak belirlenmiştir. Yine kanun metninde bu parasal değer her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılması gerektiği hüküm altına alınmıştır. 2020 yılı itibarıyla bu sınır yeniden değerlendirme oranına göre hesaplandığında 19.165 TL olmaktadır. Sulh yetkisinin kullanılmasına yönelik belediye meclislerince verilen kararlar incelendiğinde kararların neredeyse tamamında bu değer tekrar hesaplanmadan madde metnine atıfta bulunulduğu ve yetki paylaşımında göz önünde bulundurulmadığı tespit edilebilmektedir. Alınan sulh kararlarında yetki yönünden sakatlık olmaması ve hukuka uygun kararlar verilebilmesi için söz konusu parasal eşik değer yeniden değerlendirme oranına göre mutlaka hesaplanarak yetkili organın belirlenmesinde göz önünde bulundurulmalıdır.

Sulh yetkisinin devredilmesi konusunda belediyeler tarafından hukuka aykırı olacak şekilde yetki devri işlemleri yapılabilmektedir. Kanunun işaret etmediği halde belediye meclislerince sulh yetkisi ta-

mamen belediye başkanlarına devredilmektedir. Bunun sonucu olarak belediye başkanları tarafından yetkisiz olarak alınan sulh kararları ile de açık olarak kanuna aykırı hareket edilmektedir. Hukuka uygun hareket edilmesi adına sulh kararları belediyenin yetkili organlarınca verilmeli ve belediye başkanına sadece verilen kararın uygulanmasına yönelik talimat verilmelidir. Veyahut mahkeme huzurunda sulh kabulü yapılacaksa mevcut duruma özgü olarak belediye başkanı tarafından sulh teklifinin kabul edilebileceğine yönelik kararlar alınarak uygulanmalıdır.

Kaynakça

Kitaplar

- Bahtiyar Akyılmaz/Murat Sezginer/Cemil Kaya, Türk İdare Hukuku, 11. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara 2019.
- Bilge Necip/Önen Ergun, Medeni Yargılama Hukuku Dersleri, 3. Baskı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları (422), Ankara 1978.
- Çağlayan Ramazan, İdare Hukuku Dersleri, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2017.
- Çağlayan Ramazan, İdari Yaptırımlar Hukuku, 1. Baskı, Asil Yayınevi, Ankara 2006.
- Gözler Kemal/Kaplan Gürsel, İdare Hukuku Dersleri, 14. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa 2013.
- Gözler Kemal, Mahalli İdareler Hukuku, 1. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa 2018.
- Günday Metin, İdare Hukuku, 11. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara 2017.
- Halil Kalabalık, İdare Hukuku Dersleri (Cilt-II), 4. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2019.
- Pekcanıtez Hakan/Özekes Muhammet/Akkan Mine/Taş Korkmaz Hülya, Medeni Usul Hukuku (Cilt III), 15. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017.
- Şahin Ceylan Şule, Geleneksel Toplumdan Modern Topluma Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2009.
- Tortop Nuri/Aykaç Burhan/Yayman Hüseyin/Özer Akif, Mahalli İdareler, 2. Baskı, Nobel Yayınevi, Ankara 2008.
- Ulusoy Ali, İdari Yaptırımlar, 1. Baskı, On İki Levha Yayınevi, İstanbul 2013.
- Yıldırım Turan/Yasin Melikşah/Kaman Nur/Özdemir Eyüp/Üstün Gül/Okay Tekinsoy Özge, İdare Hukuku, 7. Baskı, On İki Levha Yayınevi, İstanbul 2018.
- Yılmaz Ejder, Hukuk Sözlüğü, Yetkin Yayınevi, 6. Baskı, Ankara 2016.
- Yıldırım Ramazan/Çınarlı Serkan, Türk İdare Hukuku Dersleri (Cilt II), 1. Baskı, Astana Yayınevi, Ankara 2019.
- Zabunoğlu Yahya Kazım, İdare Hukuku (Cilt I), Yetkin Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2012.

Makaleler

- Boran Güneysu Nilüfer, “İcra Takip İşlemleri”, *TBB Dergisi*, Cilt: 101, Yıl: 2012, s. 31-60 (<http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2012-101-1197>, E.T: 29.05.2019).
- Çelik Lamih, “Belediye Meclisinin Uzlaşma Yetkisi”, *Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi*, Cilt:13, Sayı: 1, Yıl: 2008, s. 34-37.
- Derdiman Cengiz/Uysal Yusuf, “Türk Kamu Yönetiminde Yetki Devri”, *Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 27, Cilt: 2014/2, Yıl: 2016, s. 251-277 (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/235994>, E.T: 20.09.2019).
- Hasoğlu Aynur, “İdarenin Sorumluluğu Bağlamında Yargı Dışı Çözüm Yolu Olarak Sulh”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 25, Sayı: 2, Yıl: 2017, s. 65-87 (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/387045>, E.T: 22.05.2019).
- Ildır Gülgün, “Alternatif Uyuşmazlık Çözümü ve Hak Arama Özgürlüğü”, *TBB Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı*, Cilt:1, Sayı:55, Yıl:2004, s. 385-392 (<http://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/75-2004-275.pdf>, E.T: 22.04.2019).
- İğdeler Serdar, “Yönetim Sorumluluğu Açısından Belediyelerde Yetki ve Sorumluluk”, *Türk İdare Dergisi*, s. 199-224 ([www.tid.gov.tr /Makaleler](http://www.tid.gov.tr/Makaleler), E.T: 12.09.2019).
- Karaarslan Mehmet, “İdarenin Taraf Olduğu Uyuşmazlıkların Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri ile Giderilmesi”, *TBB Dergisi*, Cilt: 140, Yıl: 2019, s. 71-113 (<http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2019-140-1816>, E.T:17.05.2019).
- Özkan Gürsel, “Tazminat Uyuşmazlıklarının İdari Yargı Öncesi Sulh Yoluyla Çözümü”, *Uluslararası Avrasya Ekonomileri Konferansı*, 29-31 Ağustos 2016, s. 260-267 (<https://www.avekon.org/papers/1544.pdf>, E.T: 11.05.2019).
- Turan Sedat, “Belediye Alacaklarının Sulh Yoluyla Tasfiye Edilmesi”, *Yönetişim Dergisi*, Cilt: 39, Sayı: 4, Yıl: 2012, s. 8-10 (<https://docplayer.biz.tr/4336721-2-danisma-kurulu-yazarlarimiz-11-resmi-gazete-gectigimiz-ay.html>, E.T: 01.05.2019).
- Yeşilyurt Duran Allı, “İptal Davalarında Sulh”, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 11, Sayı: 2, Yıl: 2016, s. 121-154 (<https://dergipark.org.tr/download/article-file/424886>, E.T: 10.05.2019).

Tezler

- Cideciğiller Aynur, İdarenin Taraf Olduğu Uyuşmazlıkların Sulh Yolu ile Çözülmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya 2014.

İnternet Kaynakları

- www.avekon.org
www.bayindir.bel.tr
www.besiktas.bel.tr
www.dergipark.org.tr
www.kazanci.com.tr
www.malkara.bel.tr
www.resmigazete.gov.tr
www.sayistay.gov.tr
www.sinerjimevzuat.com.tr

www.sozluk.gov.tr

www.tbbdergisi.barobirlik.org.tr

www.tid.gov.tr

www.zeytinburnu.bel.tr

Mahkeme Kararları

Anayasa Mahkemesi, E: 2005/32, K: 2007/3 ve 18.01.2007 tarihli kararı.

Anayasa Mahkemesi, E: 2005/95, K: 2007/5 ve 24.01.2007 tarihli kararı.

Danıştay 5. Daire, E: 1988/3400, K: 1991/178 ve 12.02.1991 tarihli kararı.

Danıştay 11. Daire, E: 2001/3678, K: 2004/94 ve 21.01.2004 tarihli kararı.

Danıştay 12. Daire, E: 1996/518, K: 1996/755 ve 12.03.1996 tarihli kararı.

Sayıştay 4. Daire, K: 2008/30582 ve 12.03.2008 tarihli kararı.

Sayıştay Temyiz Kurulu, K: 2013/37056 ve 30.04.2013 tarihli kararı.

Sayıştay Temyiz Kurulu, K: 2008/29902 ve 05.02.2008 tarihli kararı.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin, E: 2015/16458, K: 2016/6988 ve 26.05.2016 tarihli kararı.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin, E: 2016/8785, K: 2016/12384 ve 20.12.2016 tarihli kararı.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin, E: 2017/2567, K: 2017/7776 ve 30.11.2017 tarihli kararı.

Yargıtay 5. Hukuk Dairesi'nin, E: 2019/927, K: 2019/12509 ve 25.06.2019 tarihli kararı.

Yargıtay 5. Hukuk Dairesi'nin, E: 2019/3871, K: 2019/13118 ve 01.07.2019 tarihli kararı.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun, E: 2016/7-2655, K: 2018/680 ve 04.04.2018 tarihli kararı.

Belediye Meclisi Kararları

Bayındır Belediye Meclisi'nin, K:2016/1-46 sayılı ve 05.02.2016 tarihli kararı.

Malkara Belediye Meclisi'nin, 59 karar numaralı ve 03.03.2016 tarihli kararı.

Beşiktaş Belediye Meclisi'nin, 2019/29 sayılı ve 06.05.2019 tarihli kararı.

Zeytinburnu Belediye Meclisi'nin, 2018/36 sayılı ve 07.03.2018 tarihli kararı.

Salihli Belediye Meclisi'nin, K:2017/26 sayılı ve 01.03.2017 tarihli kararı.

Salihli Belediye Meclisi'nin, K:2017/10 sayılı ve 03.01.2017 tarihli kararı.

